

Løgmanrøðan til umrøðu

Røða P. M. Dam's:

Harra formaður!

Seinasti æraði talarí fólkatingsmaður Johan Poulsen nýtti ta stuttligu myndina um krákuna við teimum lentu fjaðrunum um okkara háttvirda lögmann og landsstýri. Hann hevði einki, púrt einki, varð sagt, at visa á sum egið verk hjá hesum landsstýrinum. Alt tað, ið hann í nýttársrøðu síni vildi leggja sær og sínum landsstýri heiðurin fyri, var lænt, læntar fjaðrar sum hjá krákuni, sum stóð nakin og knokkroytt eftir, tá ið fuglarnir, hon hevði tikið fjaðrar frá fyrri at pynta seg, komu og royttu tær av henni aftur. Okkara háttvirdi lögmaður segði seinastliðandi røðu, reyðaði sær av tí, sum fyrrverandi landsstýri og samgonguflokkar høvdu lagt til rættis og avrikt. Einki er sannari sagt.

Forvinsligast var harra fólkatingsmans dokumentation á, at tað var eitt fullkomiligt falsum, tá ið háttvirdi lögmaður í nýttárs-talu síni hevði givið sær og sínum landsstýri heiðurin fyri teirri broyting, ið var komin viðvíkjandi teimum ímóttakomiligtum, ið kundi koma til føroyingar niðri at gera hertænastu.

Landsstýrið hevði púrt onga ávirkan havt her.

Hesin spurningur var við samráðingum við innanríkisráðgjafar greiddur og komin til avgerðar 2 dagar áðrenn hetta landsstýrið kvaklaði við.

Ja, læntar fjaðrar — tað er eyðkenni sitandi landsstýrisins.

Hugsji ikki, harra formaður, at eg fari ov langt, um eg sigi, at sjaldan fyrri ikki at siga ongtið hevur ein stjórnapolitikkur sigið — fyrri at siga tað paradoksal — so stórliga í tapinum sum seinasta landsstýrispolitikkur yvir tí politikk, sum nú sitandi landsstýri stóru flokkar gjordu seg til talsmenn fyrri undan seinasta lögtingsvali, og tað hevur neyvan hent enn at ein stjórna sitandi landsstýri so eiggiliga hevur sviðið tann politikk og ta stevnu, sum tess flokkar bardust fyrri til seinasta val. Tað hevur ikki bara sviðið, men so fullkomiliga hongt seg uppí júst tað, sum tað og tess flokkar sum mótmælismenn lupu á okkum fyrri við bríksli at hava viljað selt og avreitt land okkara og fólk fyrri.

So stuttligt sum tað er hjá okkum at kunna byrja okkara mótmælisflokkar talur við tilikum órongilgum veruleikum, so hugstoytt og skammiligt má tað falla sitandi landsstýri og landsstýrisflokkum at hoyra tað og nýðast at viðganga tað yvir fyrri sær sjálvum og øllum veljarum sínum.

Javnaðarmenn eins og hinir samgonguflokkarnir í seinasta landsstýrissamgonguni vórðu skuldsætir fyrri at vilja selja ta føroysku sálina fyrri danskan pening, danskt gull.

Tá ið vit stríddust fyrri og fingi vissað einar 60 miljónir ella tað, ið tað kostaði at byggja eitt landsstýrihús og eitt stássjúkrahús.

Tá ið vit stríddust fyrri og fingi skipað tað so, at tæy gomlu, tæy sjúkru, avlamsfólk, einkjur og einkjubørn og øll treingjandi komu at fáa somu forðing og hjálpu, sum tæy kundu fingið, um tæy vóru niðri í Danmark.

Tá ið vit stríddust fyrri og fingi lógina »Ungdommens uddannelsesfond« eisini at galda fyrri Føroyar, so okkara næmingum í studentaskúlanum uppi í Hoydøl-

um, okkara læraraskúlanæmingum, okkara næmingum í real- og preli-mærskúlanum og við allar skúlarnir í Føroyum, sum vit hava í felags-skapi við Danmark, og okkara lesandi niðri kundi verða veitt tann stóra studningin sum verður givin lærlingum og lesandi niðri, ein studningur, sum er so munandi, at tað ný er møguligt hjá ognarleysum børnum at fara frá Føroyum til framhaldslerðis niðri.

Tá ið vit stríddust fyrri og fingi til vega íleggingarpening, heilar 8 miljónir um árið, til endurnýgging av okkara fiskiskipaflota, pening, sum aftur til peningi, vit sjálvi kundu veita til vega, veruliga gjørdi tað møguligt hjá okkum at endurnýggja okkara skipaflota so í eini handavending, at vit í dag eiga tann glasiligasta fiskiflota, sum nakað land kann sýna fram.

Tá ið vit stríddust fyrri og fingi 20 miljónir í 5 ár sum hjálpu til bygging av landsvegum og tunnellum og havnum og sum studningaveitan til skipabygging har ið vit kundu fáa skipaflota okkara bygðan, peningur, sum gjørdi tað møguligt hjá okkum at fara undir eina vega- og havnabygging og tunnellprojektering og bygging sum ongtið áður í Føroyum søgu, og sum nú við teimum 60 miljónunum, ið vit eftir drúgvar samráðingar við ríkisstýrið fingi tilsoðn um hava møguleika fyrri at halda fram við í so stórum muni og so stórum muni og so miklari kraft sum vit hava arbeiðsfólk kring um landið at seta í arbeiði.

Tá ið vit stríddust fyrri og fingi státtin og danska tjóðarbankan við endurlánum og á annan hátt at skoyta uppi finansieringina av okkara fiskafarmleislu og útgærdigjognum heimligu bankar okkara.

Tá ið vit stríddust fyrri og veruliga fingi brotið slóð fyrri, at kreditfóleg kundu koma at virka í Føroyum við sínum langfreistaðum lanum til frama fyrri húsabygging og aðra bygging, so tað nú stendur á okkum at fáa henda stóra kreditfelagspening eisini at virka í Føroyum.

Tá ið vit stríddust fyrri og fingi Egnudviklingloven at galda fyrri Føroyar, ein lóg sum hevur hundradir av miljónum aftanfyrri seg, og sum goymir í sær óavmarkaðan íleggingarmøguleika, um lógin verður brúkt á skilagóðan hátt, men sum tessverri sýnist frá føroyskari síðu at verða subboterað ella missbrúkt ella stórliga misskilt tá ið talan er um virkisætlanir á summum plássum ið hvussu er, hvat ið — bara fyrri at nevna eitt mál — beddingsmálið á Tvøroyri, ið tingið samtykti at seta 165000 og Frøbbiar sóknar kommunu onnur 165000 kr. í sum partapening, men sum tykist at vera stæðgað her hjá okkum, er besta prógvið fyrri. Og hvør er tað, sum stæðgar her? Landsstýrið? Hæi føroyska egnudviklingsnevndin? (Búskapar-ráðið?)

O. S. F. Allan henda pening, alla hesa dansku finansiering og tilskotsveiting og meiri afturat var tað næstan ikki »14. sept.« og »Dagblaðið«, málgað teirra tjóðveldisflokkans og fólkaflokksins, sum ikki bannaðu og koldmødu sum gift fyrri føroysku sálina, fyrri Føroya lagnu og framtíð, sum mersugvandi og tjóðardrepandi.

Eina stuttligast og greiðast lýsandi kom hesin hatski, illisinti fordomandi sinnissreymur til sjóndar,

tá ið tann háttvirdi lögtingsmaður og blaðstjóri á »Dagblaðnum«, harra Knud Vang á opnum tingfundum brigaði Erlendi Paturssyni, at tað var hann, sum hevði skuldsætt fyrri, at vit ikki í bræði komu at fáa loysingina, tí hann tordi ikki at vera við í stríðnum móti teimum sosialu lógnum, ið vildu veita ein tilikan peningastreyt til Føroyar frá Danmark, at føroyingar ikki orkaðu, um teir einaferð vildu, at yvirtaka ta sosiala forðingina alla sum hon var. Sjálvsstýrsliga sær hildu teir at sosiala forðingin vera eitt hitt fyrsta, ið átti at verði yvirtikið, tí felagskapurin um hana leggur teir sterktu ríksfelagsskapsbondina ið binda føroyingar og danir saman meiri enn nakað annað. Og jú longri hesin felagsskapur varir, síga loysingarmenninir og fólkafloksmenninir, tess torføri verður at taka loysingina, tí málið við fólkapensjónini og teirri sosiala forðingini í síni heild er, at hon skal fæst so langt fram, at forðingargliga skal eingin munur verða á arbeiðsmanninum, fiskimanninum og øðrum figgarliga veikum og tænastru- og embætismanninum. Til fremjan av hesum kreivast kanska lika so nógvur miljónir aftur at sum sosiala forðingin vaks við við seinastu sosialu lógnum.

Ja, fyrri allan henda peningastreyt, fyrri hesa veldugu uppbyggingarkraftina fingi vit javnaðarmenn og tævarandi landsstýrisflokkar okkara ólukku frá tjóðveldismonnum og fólkaflokkunum. Verstu svikjara — og onnur skendarnavn vórðu heft á okkum. Hetta stendur øllum føroyingum friskt í minni.

Men hvat er hent, síðani rossahandilin varð gjørdur millum fólkaflokkin og tjóðveldið og harra Erlend Patursson sessað undir Hákon Djuhuusi, háttvirda lögmanni, honum, sum hann hevði nýtt ein part av »14. sept.« at yvirbevisa Føroya fólk um var hin minst nátióalí hin minst álitið, hin størsti svikur í livsmálinum sjómarsmálinum?

Kovdur í skomm av hesi eftir hansara egnu orðum og mál- og dómarastokki ræðuligu svikaragærd móti øllum sonnum tjóðveldisveljarum leyp harra Erlendur Paturssonur, háttvirdi landsstýrismaður, til mikrofonina, skúgvaði í ovursinni Hákon Djuhuus, lögmannin, til viks. Tað var jú ikki figgiarmálaráðharrin, men lögmaðurin, sum skuldi leggja fram stjórnarskrána hjá tí nýggja landsstýriminum.

Men við maganum uppi í hálsinum og hjarta niðri í brókunum sum hjá Gøtuskeggjunum, oysti hann úr sær eina loysingastevnu, hvat eftir allir danir skuldu missa borgararættin í Føroyum uttan mun til, at ein skuldi ventast, at allir føroyingar, sum báðu í Danmark so ikki kundi umrinda aftur, móti at missa borgararættin har niðri.

Men hetta var ikki hissini verk hjá figgiarmálaráðharrinum.

Tó tað kvatt so ikki meiri úr honum um loysing, um yvirtøku. Hann kreyp, okkara háttvirdi figgiarmálaráðharri, fram á pallin fyrri sum eftir boðum lögmannsins at avsanna sína loysingartalu. Hann gjørdi tað í útvarpinum, hóast hann hevði verið í útvarpinum, har teir flestu føroyingar høvdu hoyrt hann proklamera ein politikk, sum var tann reina loysing.

Men seinri so helt okkara góði lögmaður hesa taluna, vit hava til umrøðu í dag. Og hon er at kalla tað sama, sum talan hjá Erlendi Paturssyni. Og lurtarnir segdu, tá ið teir hoyrdu okkara lögmann,

at nú skiltu teir einki, tí lögmaður hevði sum sagt kúgað Erlend Patursson at fara upp og eta alla sína loysingartalu í seg aftur. Hovði hann nú fingið hovðið fyrri seg aftur, so hann kundi kroysta lögmannin at tala sum reinur loysingarmaður?

Men tað er kanska bara lóti?

Tí sannleikin er, at all landsstýrið, lögmaður, figgiarmálaráðharrin eins og hinir landsstýrismenninir hava vent síni longsulfullu eygu móti tí forðigtaða danska gullinum sum tað einasta, sum kann bjarga teimum. Uttan tað halda teir seg einki kunna gera. Hetta er Gud og hvør maður vitni til.

Tað fyrsta teir gjørdi av sínum landsstýrismenninum var at leggja á ting at samtykja at biðja danska státtin endiliga ikki at taka aftur sítt lyfti um íleggingarpening til státsjúkrahúsið eins og til landsstýrisjúkrahúsið. Her er jú talan um einar 60 miljónir.

Onnur handlingin var at biðja ríkisstýrið ikki taka tann pening aftur, sum eftiri var av teimum nevndu 20 miljónum. Tað vóru ca. 11 milj.

So var gingið bønargongdina, trappu av trappu.

Ikki minst trálaga bað háttvirda landsstýrið um tær 60 miljónurnar, sum somu landsstýrismenn og tess flokkar undan valinum søgdu var bara valbluff hjá Dam. Nei, hildu

teir tað var einki í hási glasiliga 60 miljóna finansieringini, sum skuldi vera enná so góð, at peningurin við rentu sum útrentur varð, skuldi koma aftur í grunnin til víðari útlán til nýggjar upp-gávur. Bluff, bluff, val-bluff, róptu teir til javnaðarmenn. Veljarnir skuldu bara ikki trúga Dam og javnaðarmonnum, róptu teir fund av fundi.

Men tað, sum soleiðis varð sagt at vera ósannind frá Dam, val-bluff og tað, sum verri var, tað var kortini sannleiki, ein tekkiligur sannleiki, minir harrar, ein sannleiki, sum fekk eyguni á harra lögmanninum, harra figgiarmálaráðharrinum at gløgva av tráventandi gleði. Ein sannleiki, sum okkara gevu landsstýrismenn og teirra fylgisneytar ikki hava smæðst at senda boð eftir og trálaga biðið um verða forður út til veruleika uttan drál og dvøl. Og teir eru bøn-hoyrdar. Ríkisstýri hevur skundað sær at visa teimum, at tað so sanniliga var eingin ósannind. Boðini Dam sum lögmaður aftaná drúgvar samráðingar niðri var biðin at bera heim til Føroya fólk sum prógv fyrri, at hitt danska stýrið einki heldur vil enn at taka ódnartøk fyrri og tað okkum føroyingum, so vit eisini av sonnum kunnu teljast teirra millum, sum roknað millum velfarasfatsins lukkuliga borgarar, har ið troðið og arbeiðsloysi er útiðst. (Framhald).

ÁRSADALFUNDUR

Havnar handverkarafelag hevur ársadalrund 5. februar 1964 við hesi dagsskrá:

1. Frágreiðing frá farna árinum,
2. Rokniskapur til góðkenningar,
3. Val av stjórn,
4. Val av tveimum grannskoðarum,
5. Lónarasetan fyrri álitisstovr,
6. Ymiskt.

Fundarstað verður lýst seinri.

STJÓRNIN

Tryggingarsambandið FØROYAR

Foroya Krigstrygging	Tlf. 1090
Foroya Sjóváttrygging	- 1090
Foroya Brunatrygging	- 1098
Foroya Vanlukutrygging	- 1721

Vit tryggja:

Bátar, skip, vorur, hús, innbúgv, akfør o. a.

Føroyingar eiga at tryggja í landsins egna trygging.

NORÐOYA SPARIKASSI

tlf. 5043 stovnaður 1919 tlf. 5043

Sparikassin er opin kl. 10—12 og 14—16, leygardag 10—12½.

Lán verða givin móti veð í jørð og bygningum.

Renta av innskoti er 3½ % p. a. og av innskoti upp uppsøgn 4 % p. a.

IRIS

Heitur matur — Smurt breið